

Pozornost. Podpora. Potenciál.

Vážené dámy, vážení pánové, milí přátelé,

když jsme v roce 2006 začínali, bylo nás pět. Dnes je META stabilní organizací s týmem odborníků a odbornic. Za těch dvacet let se nezměnila jen velikost organizace. Proměnilo se především naše porozumění tomu, co děti, rodiny i školy potřebují.

V roce 2006 jsme se domnívali, že víme, co znamená komplexní podpora dětí s odlišným mateřským jazykem. Dnes se tomu trochu usmívám. Postupně jsme totiž zjišťovali, že každá odpověď otevírá další otázky. Nestačí podpořit dítě, pokud podporu nemá jeho škola. Nestačí podpořit školu, pokud jí brání nastavení systému. A nestačí měnit systém, pokud přitom ztratíme ze zřetele konkrétní děti a jejich každodenní zkušenost.

Od začátku jsme chtěli hledat řešení, která obstojí i mimo naši organizaci. Naslouchat lidem, ověřovat nové přístupy v praxi a sdílet to, co funguje. Největší radost nám proto přináší chvíle, kdy si naše metodiky, doporučení nebo myšlenky žijí dál vlastním životem. Když přestanou být „naše“ a stanou se součástí běžné praxe.

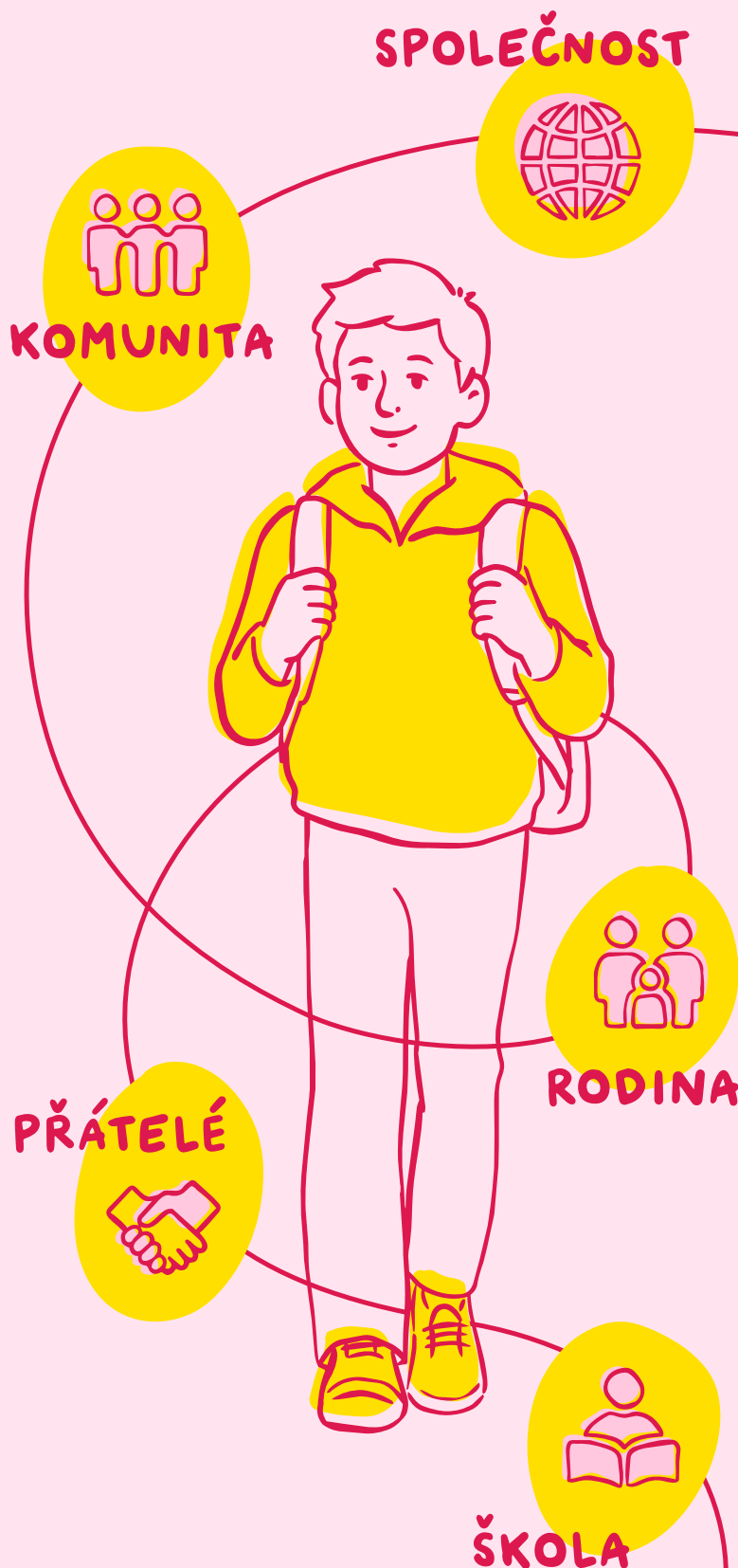
Pozornost. Podpora. Potenciál. Tři slova, která provázejí práci METY už dvacet let. Pozornost znamená vnímat potřeby dětí, rodin i škol a porozumět překážkám, kterým čelí. Podpora znamená hledat způsoby, jak tyto překážky překonávat – v přímé práci s dětmi a jejich blízkými, ve spolupráci s pedagogy i prostřednictvím systémových změn. Potenciál připomíná, proč to všechno děláme. Věříme, že každé dítě může svůj potenciál rozvíjet, pokud dostane pozornost a podporu, kterou potřebuje.

Přijměte pozvání ke dvaceti zastavením. Nejsou kronikou událostí ani výčtem úspěchů. Jsou spíše mozaikou hodnot, principů, příběhů a zkušeností, které naši práci utvářely a provázejí, i důvodů, proč jsme se vydali právě touto cestou.

Na závěr si dovolím jednu osobnější poznámku. Nejtěžší částí mé práce nikdy nebylo hledání nových řešení ani jejich prosazování. Největší výzvou bylo a stále je vytvářet podmínky, aby kvalitní práce mohla pokračovat dlouhodobě. Aby lidé, kteří ji každý den odvádějí, měli potřebné zázemí, podporu a jistotu, že jejich práce může pokračovat i zítra.

O to více si vážím všech donorů a partnerů, kteří nám svou důvěrou umožňují rozvíjet služby pro děti, rodiny a školy a zároveň vytvářet dobré podmínky pro lidi, kteří tuto náročnou práci každý den vykonávají. A chci poděkovat všem současným i bývalým kolegyním a kolegům a dalším, kteří METU tvoří. Děkuji za všechno, co se nám za uplynulých dvacet let společně podařilo, i za to, že můžeme pokračovat dál.

Zuzana Papáčková, výkonná ředitelka

...!META*~20”

ČLOVĚK

1

Středobodem veškerého našeho úsilí jsou lidé, se kterými a pro které pracujeme. Děti, mladí lidé, rodiny, vyučující a další lidé ve školách, ředitelé nebo úředníci – každého z nich vnímáme jako jedinečného aktéra s vlastním příběhem. Naším posláním je, aby děti a mladí lidé dostali prostor rozvíjet svůj potenciál, jejich hlas byl slyšet a společně jsme vytvářeli bezpečné prostředí pro jejich učení a růst.

PŘÍBĚH

2

Děti nejsou jen číslo ve statistice, každé z nich má svůj jedinečný příběh, kterému se snažíme naslouchat a vyprávět ho. Lidské příběhy dávají naší práci smysl a pomáhají nám měnit budoucnost pro další děti.

Yanara přijela se svými rodiči z Kuby, když jí bylo 15 let. Chtěla jít na střední školu, ale neměla možnost se naučit česky, aby zvládla přijímací zkoušky. Nastoupila do našeho ročního přípravného kurzu ke studiu na SŠ, který jsme vytvořili pro mládež s dokončeným základním vzděláním v zemi původu. Po absolvování kurzu se dostala na střední hotelovou školu, kde úspěšně složila maturitu.

JAZYK

3

Jazyk není jen nástroj komunikace, ale také tvůrce reality, ve které všichni žijeme. Vícejazyčnost je přínosem – pro děti, které se (vzdělávací) jazyk teprve učí, i pro společnost, kterou budou v budoucnu spoluutvářet. Proto vědomě zviditelňujeme jazyk, který umocňuje potenciál dětí, a vícejazyčnost jako jejich silnou stránku.

Vážená paní Marková,
ráda bych Vám i celému týmu organizace META z celého srdce poděkovala za úžasné kurzy češtiny a především za Vaši obrovskou trpělivost, profesionální přístup a podporu. Vaše kurzy mému synovi nesmírně pomohly a ráda bych se s Vámi podělila o skvělou zprávu – Magsud úspěšně složil zkoušky a byl přijat na gymnázium!
Tento úspěch je z velké části i Vaší zásluhou. Velmi si vážíme všeho, co jste pro nás udělali. Ještě jednou moc děkujeme a přejeme celé organizaci META mnoho úspěchů a spoustu spokojených studentů.
S pozdravem a úctou,
Lala K.

PŘÍLEŽITOST

4

Vzdělávací příležitosti dítěte nemají záviset na jeho rodinném zázemí, úrovni jazyka nebo zemi původu. Usilujeme o to, aby nic z toho už nebylo limitem pro vzdělání žádného dítěte. Rovné příležitosti neznamenají stejný přístup pro všechny, ale správně nastavenou podporu pro každého.

Minhovi bylo 15 let, když přišel z Vietnamu do České republiky. Po absolvování našeho ročního přípravného kurzu získal u přijímacích zkoušek z matematiky více než 40 bodů. U pohovoru však neuspěl a na vysněný maturitní obor se nedostal – navzdory motivaci, talentu a pílí.

INKLUZE

5

V našem společném zájmu je vzdělávací systém založený na respektu a empatii k individualitě každého dítěte. Jen takový systém, který tyto principy rozvíjí, umožňuje a podporuje úspěch všech dětí, žáků a žákyně. To je smyslem inkluzivního vzdělávání.

Zahraniční výzkumy dokazují, že při dostatečné podpoře může inkluzivní vzdělávání zlepšovat výsledky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, aniž by zhoršovalo výsledky jejich spolužáků. Zkušenost z Dánska navíc ukázala, že investice do podpory ve společných třídách mohou být nižší než náklady na oddělené vzdělávání. Kvalitní inkluze se tak vyplácí dětem i celé společnosti. (Zdroj: PAQ Research)

VZDĚLÁVÁNÍ

Osvojit si běžnou komunikační češtinu trvá přibližně dva roky. Dosáhnout úrovně potřebné pro úspěšné učení ve škole trvá nejméně pět let. Vzdělání ale nepočká. Systém proto musí být od samého začátku připravený na nově přichozí děti, které si češtinu teprve osvojují.

Vyvinuli jsme nástroje pro jazykovou diagnostiku, které pomáhají vyučujícím ve školách zjistit jazykovou úroveň nově přichozích dětí a optimálně jim nastavit jazykovou podporu. Mysleli jsme i na nejmenší děti – nečtenáře – v mateřských školách. Nástroje využívají jak vyučující ve školách, tak například pedagogicko-psychologické poradny.

ŠKOLA

6

Ve školách se formuje budoucnost jednotlivých dětí, ale i budoucnost celé společnosti. A záleží jen na nás, jak dobře dokážeme potenciál všech dětí rozvíjet. Každé dítě si zaslouží najít ve své škole od prvního dne pevné místo, kde zažije pocit bezpečí a přijetí, bez ohledu na to, kde se narodilo nebo kde vyrůstá.

7

WELLBEING

8

Učení nemůže probíhat bez pocitu bezpečí a psychické pohody. Děti a mladí lidé s migrační zkušeností, pro které čeština není prvním jazykem, jsou při příchodu do nového prostředí obzvláště zranitelní. Podporujeme školy, aby rozvíjely motivaci, duševní zdraví, odolnost a wellbeing jak dětí, tak vyučujících.

„Na základce jsem často ani nevěděla, jak mám popsat svoje pocity. Nejspíš jsem ani nechápala původ těch pocitů. Naučila jsem se skrývat svoje pocity, protože problémům, kterým jsem čelila, například pády a skloňování, mrzutost z toho, že se rodiče nemohou účastnit třídních schůzek jako ostatní rodiče, ostatní nemohli porozumět, nebo jsem měla takový dojem, že by to nemohli pochopit.“ (Účastnice participativního projektu Náš hlas)

KARIÉROVÉ PORADENSTVÍ

9

Duševní pohodu dětí a mladých lidí zásadním způsobem ovlivňuje také efektivní kariérové poradenství. Protože pozitivní představa o budoucnosti a nadšení pro to, co přijde, umožňuje žákům a žákyním nejen rozvoj klíčových kompetencí, ale přispívá k jejich celkovému wellbeingu.

Vydali jsme publikaci Cesta ke střední škole: Práce s mládeží, která se učí česky. Příručka vychází z dlouholeté praxe práce s mladými migranty a migrantkami a zaměřuje se na jazykovou i kariérovou přípravu – od porozumění systému vzdělávání přes výběr oboru až po kroky spojené s přijímacím řízením na střední školu.

ROZVOJ

10

Bez zvědavosti a ochoty zkoušet nové věci bychom se nikam neposunuli. Inspirujeme se každodenní prací v terénu, testujeme nové přístupy a přetváříme je v nástroje, které ve školách skutečně fungují. Nebojíme se prošlapávat slepé uličky, abychom našli řešení, která usnadňují každodenní učení.

V roce 2016 jsme realizovali první běh ročního přípravného kurzu ke studiu na SŠ. Během něho jsme vytvořili učebnici Levou zadní I, která se jako první výukový materiál zaměřovala na výuku češtiny jako druhého jazyka pro náctileté. Učebnici jsme odzkoušeli přímo v ročním kurzu a vydali. Pak přibyl pracovní sešit, gramatická příručka a mobilní aplikace. Materiály nyní používají základní a střední školy po celé ČR (i mimo ni). V následujících letech stejným způsobem vznikly i Levou zadní II a III.

PODPORA

11

K úspěšnému začlenění do vzdělávání nestačí jen výuka jazyka a jednorázová podpora. Klíčem je cílená a individualizovaná komplexní podpora pro děti a mladé lidi, jejich rodiny i školy. Za 20 let jsme pro ně proto vytvořili provázanou síť služeb, odborného poradenství, kurzů a vzdělávacích programů.

Systém komplexní podpory mladých lidí s migrační zkušeností jsme promysleli a ověřili v našem ročním kurzu. Během jednoho školního roku dospívajícím nabízíme 1 000 hodin češtiny jako druhého jazyka, přípravu na přijímací zkoušky, poradenství při výběru střední školy i pomoc s vyplněním přihlášky. Součástí kurzu je také orientace v českém vzdělávacím systému pro účastníky i jejich rodiče, psychosociální podpora, volnočasové aktivity a poznávání české kultury a společnosti.

SLUŽBY

12

Nemáme a nehledáme univerzální řešení. Podporu nabízíme podle konkrétních potřeb dětí, rodin a škol – například prostřednictvím doučování, kurzů, poradenství, dobrovolnické pomoci či metodické podpory. Pomáháme těm, pro které je neznalost jazyka nebo českých škol překážkou ve vzdělávací cestě a každodenním stresem. Podáváme pomocnou ruku jednotlivcům a posilujeme tím celou společnost.

„Díky doučování mám větší sebejistotu.“ „Díky doučování se mi zlepšily známky!“ „Doučující má trpělivost každého poslouchat a opakovat látku, které nerozumíme. Je nejlepší!“ (zpětné vazby od klientů a klientek)

NÁSTROJE

13

Kromě přímé podpory vytváříme a nabízíme dětem, mládeži, rodičům i vyučujícím všech stupňů škol i pestrou škálu praktických nástrojů. Vydali jsme sérii učebnic češtiny pro dospívající Levou zadní, vytváříme online výukové platformy, publikujeme metodiky, infografiky, výukové materiály, spravujeme informační portály pro školy i rodiny s migrační zkušeností. Školíme vyučující češtiny jako druhého jazyka a v minulosti i dvojazyčné asistenty pedagoga. Naše know-how a nástroje sdílíme (nejen) na konferencích, aby se dostaly ke všem, kdo je mohou potřebovat a využít.

Karty kompetencí ŠPP podporují spolupráci školního poradenského pracoviště. Přehledně vymezují kompetence jednotlivých členů týmu, usnadňují komunikaci, sjednocují očekávání a pomáhají nastavit efektivní spolupráci. Tento nástroj jsme v tištěné podobě rozeslali do každé základní školy v ČR.

PROJEKTY

14

Projekty nám umožňují reagovat na potřeby terénu a rozvíjet služby. Učí nás přesně pojmenovat problém a navrhnout řešení s potenciálem systémové změny. Projekty financují změnu. Skutečná a udržitelná změna ale potřebuje i stabilní financování, které projekty nezajistí.

Za 20 let jsme naši podporu nabízeli prostřednictvím 199 projektů s rozpočtem od 6 696 Kč do 64 023 786 Kč.

ZMĚNA

Dvacet let práce jsme postavili na pevné vizi. Vybudovali jsme expertízu, na zkušenostech a vytrvalé práci v praxi vystavěli advokační činnost, promysleli jsme teorii změny. Podporujeme vzdělávací politiky a strategie, které mají odvahu měnit systém se stejným odhodláním a jasnou vizí. Ukazujeme možnosti, otevíráme nové pohledy, sdílíme zkušenosti. Podporujeme rovné příležitosti ve vzdělávání.

16

Během uplynulých let jsme advokační práci přispěli k řadě důležitých legislativních a systémových změn. Patří mezi ně zavedení a rozšíření systému jazykové přípravy na základních školách, zrušení zvláštních zápisů do 1. tříd pro děti ukrajinských uprchlíků nebo novela § 20 školského zákona. Ta rozšířila nárok na jazykovou přípravu také na děti s českým nebo dvojím občanstvím, které nedostatečně ovládají vyučovací jazyk, a rozšířila okruh žáků, kteří mohou při přijímacích zkouškách na střední školu nahradit standardní test z českého jazyka pohovorem.

INFORMACE

15

Přístup k informacím často rozhoduje o tom, zda člověk dokáže využít příležitosti, které má k dispozici. Pro rodiny s migrační zkušeností jsou informace klíčem k zorientování se a jistotě. Školám pomáhají lépe porozumět potřebám a potenciálu vícejazyčných dětí a veřejnosti nabízejí možnost poznat jejich zkušenosti. Pro nás jsou zdrojem poznání, bez kterého nelze poskytovat kvalitní podporu ani prosazovat systémové změny. Sdílení, zpřístupňování a získávání informací proto považujeme za jeden ze základních předpokladů rovných příležitostí ve vzdělávání.

„S portálem Inkluzivní škola se mi pracuje dobře, jsem rád za ucelené informace na jednom místě.“ (Zpětná vazba od jednoho z více než 1853 000 návštěvníků našeho informačního portálu pro vyučující Inkluzivní škola, který provozujeme od roku 2009)

SPOLUPRÁCE

Naše činnost by neměla takový dopad bez spolupráce s desítkami partnerů napříč rezorty – školami, institucemi, úřady a neziskovými organizacemi. Bez aktivní spolupráce, sdílení a vzájemné podpory bychom nebyli odolní, vytrvalí ani úspěšní. Stejně tak bez donorů, kteří věří naší vizi a podporují nás. V neposlední řadě je pro nás důležitá participace těch, kterým své služby a aktivity nabízíme. Je pro nás důležité, aby reagovaly na jejich reálné potřeby a hlavně aby zazněl jejich hlas.

17

REGIONY

18

Výzvy spojené s integrací se neřeší jen v Praze. Vnímáme a respektujeme specifika každého regionu a prostřednictvím sítě 11 spolupracujících odborníků, které jsou úzce propojeny s místními aktéry, nabízíme zkušenosti a metodickou podporu v dalších 10 krajích ČR (Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Karlovarském, Ústeckém, Libereckém, Královéhradeckém, Olomouckém, Jihomoravském a v kraji Vysočina).

DATA

Data bez lidských příběhů jsou anonymní a chladná a příběhy bez tvrdých dat k systémové změně nestačí. Důsledně sbíráme fakta, analyzujeme zjištění, nasloucháme lidem. Jedině tak tvoříme silné argumenty, které nelze přeslechnout.

19

O vzdělávacích drahách mladých vícejazyčných lidí a jejich předčasném odchodu ze systému víme stále příliš málo. Dostupná data ze statistik ČSÚ a MŠMT ČR přesto ukazují, že až 50 000 z nich není zapojeno do středoškolského vzdělávání. To znamená, že se mimo vzdělávací systém ocitne 7 z 10 mladých lidí s migrační zkušeností. Absence jejich podpory přitom nezpůsobuje jen promrhaný studijní potenciál desítek tisíc mladých lidí, ale i ekonomickou ztrátu pro celou společnost. Každý člověk, který ukončí svou vzdělávací dráhu jen základním vzděláním, odvede do státního rozpočtu o 2,8 milionu Kč méně než člověk s maturitou! (zdroj: PAQ Research)

BUDOUCNOST

20

Skutečný dopad naší činnosti se na životech lidí i společnosti projeví až po letech. Měníme přítomnost, abychom přispěli k lepší budoucnosti.

Naše meta je, aby META nemusela existovat. Aby byl systém připravený začleňovat do vzdělávání všechny děti bez rozdílu a zároveň byl schopný podpořit všechny aktéry, kteří se na tomto procesu podílí.

Viktorija přicestovala s matkou a mladším bratrem z Ukrajiny, když jí bylo 13 let. Nastoupila do 7. třídy ZŠ. Díky podpoře ukrajinské asistentky pedagoga a třídní učitelky se brzy ukázalo, že jí jde dobře matematika, přihlásila se na matematickou olympiádu, kde zažila úspěch. Vědomosti ani schopnosti jí nechyběly. Bariérou byl jenom jazyk. Nyní dokončuje střední pedagogickou školu, chce se stát učitelkou v MŠ a podporu předávat dalším dětem.

O METĚ

Prostřednictvím sociálních služeb pomáháme rodinám s migrační zkušeností zorientovat se v českém vzdělávacím systému. Pro děti a mládež realizujeme kurzy češtiny různých formátů, zaměření a úrovní, nabízíme dobrovolnickou podporu (např. doučování) a různé typy volnočasových a komunitních aktivit. Pro rodiče provozujeme portál Do školy společně, kde naleznou praktické informace o českém školství, tipy a nástroje pro řešení reálných situací.

Školám, ve kterých se vícejazyčné děti, žáci a žákyně vzdělávají, nabízíme metodickou podporu, poradenství, vzdělávání včetně seminářů na míru a materiály do výuky. Pro pedagogickou veřejnost spravujeme portál Inkluzivní škola, na kterém jsou zveřejňovány veškeré dostupné informace a materiály k tématu vzdělávání a začleňování vícejazyčných dětí a mládeže.

Navrhujeme a prosazujeme systémová opatření, která koncepčně, kontinuálně a v odpovídající míře reagují na vzdělávací potřeby dětí a mládeže s nedostatečnou znalostí češtiny i škol, kde se vzdělávají, a která napomáhají rozvoji jejich potenciálu.

Prostřednictvím informačních kampaní se snažíme širší veřejnosti zprostředkovat realitu osob s migrační zkušeností a podpořit otevřený dialog, vzájemné porozumění a sociální soudržnost.

Děkujeme našim partnerům za spolupráci a donorům za finanční podporu.
Obojího si velmi vážíme.

Abakus nadační fond zakladatelů Avastu ■ Advokační fórum Nadace OSF ■ Centrum pro integraci cizinců, o. p. s. ■ Center for Disaster Philanthropy ■ Cyril Mooney Education, z. s. ■ Česká asociace streetwork, z. s. ■ Česká školní inspekce ■ Česká televize ■ Člověk v tísni, o. p. s. ■ EDUin, o. p. s. ■ European Programme for Integration and Migration ■ Evropská unie ■ Gymnázium Paměti národa, s. r. o. ■ Integrační centrum Praha, o. p. s. ■ International Rescue Committee ■ JCMM, z. s. p. o. ■ Kancelář veřejného ochránce práv a ochránce práv dětí ■ Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty v ČR, z. s. včetně členských organizací ■ Magistrát hlavního města Prahy ■ Městská část Praha 3 ■ Městská část Praha 7 ■ Městská část Praha 12 ■ Městská knihovna v Praze ■ Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR ■ Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR ■ Ministerstvo vnitra ČR ■ Most pro, o. p. s. ■ Nadační fond Eduměna ■ Nadační fond Kladné nuly ■ Nadace BLÍŽKSOBĚ ■ Nadace České spořitelny ■ Nadace ČEZ ■ Nadace Kooperativy ■ Nadace OSF ■ Nadace PPF ■ Národní pedagogický institut ČR ■ Nová škola, o. p. s. ■ PAQ Research, z. ú. ■ Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy ■ Proxima Sociale o. p. s. ■ Program švýcarsko-české spolupráce ■ Sdružení pro integraci a migraci, o. p. s. ■ Schola Empirica, z. s. ■ Society for All, z. s. ■ Sociologický ústav Akademie věd ČR, v. v. i. ■ Spoluškola, z. s. ■ Step by Step ČR, o. p. s. ■ THE VELUX FOUNDATIONS ■ Učitel naživo, z. ú. ■ Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) ■ Dětský fond OSN (UNICEF) ■ UniCredit Foundation ■ Úřad vlády ČR ■ Výbor dobré vůle – Nadace Olgy Havlové ■ Začni učit!, z. s. ■ Zentrum für kindliche Mehrsprachigkeit e. V.

Děkujeme za podporu členkám a členům správní a dozorčí rady
a všem našim dalším příznivcům a příznivkyním.

META, o. p. s. –
Podpora příležitosti ve vzdělávání
sídlo: Žerotínova 1124/35, 130 00 Praha 3

tel: 222 521446
e-mail: info@meta-ops.cz
IČ: 26982633
číslo účtu: 2300884089/2010 (Fio banka)

meta-ops.cz
inkluzivniskola.cz
doskolyspolecne.cz
ceskylevouzadni.cz
levouzadnionline.cz
cestina2.cz
jakoty.cz

Příručka ke
kariévnímu poradenství

Informační videa o českém
školství pro rodiče dětí
s odlišným mateřským jazykem

Karty kompetencí školního
poradenského pracoviště

Jazyková diagnostika
pro děti v MŠ a nečtenáře

Série učebnic češtiny
jako druhého jazyka
Levou zadní

Příručka o projektu
Náš hlas, empowerment
a participaci vícejazyčně
mládeže

Online nástroje
pro výuku češtiny

